

Tomasz Ossowski
Dariusz Stępień

ZGODNE
Z PODSTAWĄ
PROGRAMOWĄ
2024

Historia

Wymagania edukacyjne

5

Wymagania edukacyjne

Wymagania edukacyjne

Temat w podręczniku	Wymagania na ocenę				
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
Uczeń:					
Dział 1. Najstarsze cywilizacje					
1. Czas w historii – przypomnienie wiadomości	– wie, czym jest upływ czasu, – zna główne terminy z zakresu chronologii, – wie, że chrześcijanie zaczęli liczyć lata od narodzin Jezusa Chrystusa, – podaje nazwę epoki, w której żyje,	– wie, jaką rolę odgrywa pomiar czasu w pracy historyka, – określa czas za pomocą dat rocznych, – rozróżnia daty przed naszą erą i naszej ery, – zaznacza na osi czasu okres przed naszą erą i naszej ery,	– wymienia nazwy epok historycznych w porządku chronologicznym, – na podstawie daty określa wiek wydarzenia,	– zaznacza wydarzenia na osi czasu w kolejności chronologicznej, – na podstawie daty określa wiek wydarzenia oraz potrafi ustalić, która to połowa wieku (lub początek, koniec wieku),	– oblicza upływ czasu między wydarzeniami, – wyjaśnia, jaką rolę odgrywa kalendarz i datowanie w nauce historii,
2. Od myśliwego do rolnika	– opisuje warunki życia i zajęcia ludzi pierwotnych, – wymienia najważniejsze osiągnięcia człowieka prehistorycznego,	– określa, jakie obszary zamieszkiwał człowiek pierwotny, – wyjaśnia definicje koczowniczego i osiadłego trybu życia,	– lokalizuje na mapie najstarsze obszary zasiedlane przez człowieka, – przedstawia główne etapy ewolucji człowieka, – porównuje koczowniczy i osiadły tryb życia, – potrafi wymienić i objaśnić etymologię terminów: <i>epoka kamienia, epoka brązu, epoka żelaza</i> ,	– lokalizuje na mapie kierunki migracji człowieka z jego najstarszych siedzib, – podaje przykłady zabytków kultury prehistorycznej, – wyjaśnia termin <i>homo sapiens</i> , – wie, jakie były skutki rewolucji neolitycznej,	– potrafi zaprezentować najstarsze zabytki osadnictwa człowieka na ziemiach polskich,
3. W żyznej Mezopotamii	– wyjaśnia, jaka cywilizacja powstała w starożytności między Tygrysem a Eufratem, – charakteryzuje warunki naturalne Międzyrzecza,	– poprawnie umiejscawia w czasie i na mapie obszar Mezopotamii, – wskazuje na czynniki prowadzące do powstania w tym rejonie starożytnej cywilizacji, – poprawnie używa terminów: <i>Mezopotamia, Międzyrzecze</i> ,	– określa, jakie warunki muszą zostać spełnione, by można było mówić o powstaniu cywilizacji, – potrafi wymienić osiągnięcia ludów Mezopotamii, – poprawnie używa następujących terminów: <i>Bliski Wschód, Starożytny Bliski Wschód</i> ,	– wymienia, jakie ludy zamieszkiwały Mezopotamię, – objaśnia zasadę działania sieci irygacyjnej, – znajduje argumenty na potwierdzenie, że Sumerowie stworzyli wysokorozwiniętą cywilizację, – wyjaśnia, kim był Hammurabi, – wymienia najważniejsze zabytki kultury Mezopotamii,	– wyjaśnia znaczenie osiągnięć cywilizacji mezopotamskiej dla rozwoju ludzkości,

Temat w podręczniku	Wymagania na ocenę				
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
Uczeń:					
4. W państwie faraona	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jaka cywilizacja powstała w starożytności nad rzeką Nil, – charakteryzuje warunki naturalne starożytnego Egiptu, – wymienia piramidy jako przykład osiągnięć starożytnych Egipcjan, 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie umiejscawia w czasie i na mapie obszar Egiptu, rzekę Nil, – wyjaśnia, kim był faraon, – wymienia grupy społeczne starożytnego Egiptu, – wie, czym są hieroglify, 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, dlaczego Egipt jest nazywany darem Nilu, – wyjaśnia, czym zajmowali się przedstawiciele każdej z grup społecznych w Egipcie, – wyjaśnia termin <i>politeizm</i>, – poprawnie posługuje się terminami: <i>mumia</i>, <i>mumifikacja</i>, – zna osiągnięcia cywilizacji egipskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi omówić wierzenia Egipcjan, – opisuje główne elementy pochówku Egipcjan i wie, czym kierowano się przy ich przygotowywaniu, – podaje przykłady osiągnięć cywilizacji egipskiej, 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia różnice w wylewach Nilu oraz Tygrysu i Eufratu, – wymienia najważniejsze egipskie bóstwa, – wymienia zabytki sztuki egipskiej,
5. Starożytny Izrael	<ul style="list-style-type: none"> – wie, kim są Żydzi, – wyjaśnia, kim byli: Abraham, Mojżesz, 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie umiejscawia w czasie i na mapie starożytny Izrael, – potrafi wymienić dwóch władców z okresu świetności Królestwa Izrael i wyjaśnić, czym się wstawili, 	<ul style="list-style-type: none"> – zna podstawowe fakty z dziejów Królestwa Izrael, – wyjaśnia termin <i>religia monoteistyczna</i>, – opisuje podstawy judaizmu, – zna i wyjaśnia terminy: <i>Ziemia Obiecana</i>, <i>Stary Testament</i>, <i>Biblia</i>, <i>Dekalog</i>, <i>Tora</i>, <i>synagoga</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia najważniejsze zabytki kultury żydowskiej, – przedstawia znaczenie ruin świątyni w Jerozolimie dla Żydów, 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje tekst Dekalogu, – wymienia zabytki kultury żydowskiej na ziemiach polskich,
6. Indie i Chiny w starożytności*	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jakie dwie cywilizacje powstały w starożytności na Dalekim Wschodzie, – wie, kto i dlaczego wznosił Wielki Mur, 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie umiejscawia w czasie i na mapie cywilizacje doliny Indusu oraz chińską, – wymienia dwie wielkie religie powstałe w starożytności w Azji, – opisuje największe osiągnięcia cywilizacji indyjskiej oraz chińskiej, 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na związki cywilizacji Dalekiego Wschodu z rzekami, nad którymi powstały, – wyjaśnia, kim był Budda, – wymienia najważniejsze zabytki antycznej sztuki chińskiej, – zna i wyjaśnia terminy: <i>Daleki Wschód</i>, <i>cesarz</i>, <i>cesarstwo</i>, <i>jedwabny szlak</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia relacje między ludźmi w Europie i na Dalekim Wschodzie, w przeszłości oraz obecnie, wskazując wpływ dokonań obu cywilizacji na ich dalszy rozwój, 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje cywilizacje Bliskiego i Dalekiego Wschodu, wskazując podobieństwa,
2. Starożytna Grecja					
9. Wśród Hellenów	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje warunki naturalne Grecji, – opisuje główne zajęcia Hellenów, – wskazuje demokrację jako ustrój panujący w Atenach, 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje na mapie Grecję, Ateny, – wyjaśnia, czym była wielka kolonizacja, – wyjaśnia podstawowe zasady funkcjonowania demokracji w Atenach, 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie umiejscawia w czasie powstanie i rozwój cywilizacji greckiej, – wymienia grupy społeczne zamieszkujące Grecję na przykładzie Aten, – omawia wygląd miast greckich na przykładzie Aten, – wyjaśnia terminy: <i>polis</i>, <i>ustrój</i>, <i>Hellada</i>, <i>Hellenowie</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jak czynniki geograficzne wpłynęły na powstanie greckiej polis, – wskazuje na mapie kierunki greckiej wielkiej kolonizacji, wyjaśnia jej przyczyny i skutki, – omawia demokrację ateńską: zasady funkcjonowania, główne instytucje oraz urzędy, – wyjaśnia, kim był Perykles, 	<ul style="list-style-type: none"> – rozumie szczególną pozycję obywateli w społeczeństwie greckim, – wyjaśnia, dlaczego Peryklesa można stawiać za wzór polityka, – porównuje funkcjonowanie ustroju demokratycznego w starożytności i obecnie,

10. Wojny z Persami	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na przeciwników Greków w czasie wojen grecko-perskich, – wie, jakim rezultatem zakończyły się wojny grecko-perskie, 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje na mapie Grecję, Persję, – potrafi wskazać na ramy czasowe wojen z Persami, – wie, kim był hoplita, – opisuje, na czym polegało spartańskie wychowanie, 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje na mapie obszar głównych działań wojennych, – charakteryzuje ustrój Sparty, – opisuje wygląd i taktykę armii greckiej, – wymienia przyczyny wojen grecko-perskich, – podaje nazwy najważniejszych bitew, zna ich daty oraz zwycięzcę, – wyjaśnia terminy: <i>hoplita</i>, <i>falanga</i>, <i>triera</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje na mapie Ateny, Spartę oraz miejsce bitwy pod Termopilami i Maratonem, kierunki działań wojsk greckich i perskich podczas obu wojen, – omawia przebieg działań wojennych i kluczowe bitwy konfliktu, – rozumie powiedzenia związane ze starożytną Spartą: mówić lakonicznie, wrócić z tarczą lub na tarczy, bieg maratoński, 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polegała siła ataku falangi, – rozumie znaczenie konfliktu z Persami dla sprawy jedności greckiej, – przywołuje przykłady współczesnych odniesień do wojen grecko-perskich,
11. Wierzenia starożytnych Greków	<ul style="list-style-type: none"> – zna definicję religii politeistycznej, – wymienia najważniejszych bogów greckich, 	<ul style="list-style-type: none"> – zna termin <i>mitologia</i> oraz podstawowe greckie mity, – potrafi wskazać na związki greckich bogów z życiem człowieka, – wie, że igrzyska olimpijskie zaczęto organizować w starożytnej Grecji, 	<ul style="list-style-type: none"> – wybranym bogom przyporządkowuje ich patronaty, – przedstawia losy Heraklesa oraz mit o upadku Troi, – przywołuje najważniejsze religijne święta starożytnych Greków, – opisuje ogólnie przebieg igrzysk olimpijskich, 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje wygląd greckich bogów, zna ich atrybuty, – wskazuje rolę religii w kulturze i życiu codziennym Hellenów, – wymienia główne konkurencje igrzysk oraz zasady, jakimi się kierowano podczas rywalizacji, 	<ul style="list-style-type: none"> – rozumie pojęcie antropomorfizmu, – wskazuje na znaczenie olimpiad w antycznej Grecji oraz współcześnie, – wymienia podobieństwa i różnice między antycznymi a współczesnymi igrzyskami olimpijskimi,
12. Kultura i osiągnięcia starożytnych Greków	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia dziedziny kultury, w których starożytni Grecy mieli swoje osiągnięcia, 	<ul style="list-style-type: none"> – zna pojęcie filozofii greckiej i rozumie jej znaczenie dla Greków, – zna wybranych twórców literatury greckiej, – wskazuje na teatr jako istotny element życia Greków, 	<ul style="list-style-type: none"> – zna osiągnięcia greckich filozofów, omawia ogólnie, czym się zajmowali, wymienia przynajmniej jednego z nich, – opisuje wygląd greckiego teatru, – wymienia przykłady osiągnięć naukowych Greków, 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje osiągnięcia greckiej nauki i wymienia jej twórców, – przedstawia przykłady architektury i rzeźby greckiej, – zna zasady wystawiania sztuk w greckim teatrze, 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia genezę greckiej filozofii, – umie ocenić wkład Greków w rozwój kultury europejskiej, – omawia wkład Greków w rozwój historii jako nauki,
13. Aleksander Wielki i jego państwo	<ul style="list-style-type: none"> – wie, kim był Aleksander Wielki, 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia przyczyny podboju Persji przez Aleksandra Wielkiego, – zna okoliczności zakończenia podboju i wie, jaki był jego rezultat, 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje na mapie Macedonię oraz imperium perskie, – określa ramy czasowe podbojów Aleksandra, – przedstawia ogólnie przebieg działań wojennych oraz przyczynę ich zakończenia, 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia panowanie Filipa II w Macedonii, – przedstawia na mapie trasę podboju Aleksandra, – zna nazwy i daty najważniejszych bitew, – wymienia skutki podbojów Aleksandra Wielkiego, – rozumie termin <i>kultura hellenistyczna</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia ogólnie sytuację polityczną w Grecji po wojnach z Persją, – przedstawia następstwa wyprawy Aleksandra Wielkiego dla ówczesnych społeczeństw,

Temat w podręczniku	Wymagania na ocenę				
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
Uczeń:					
3. Starożytny Rzym					
16. Rzymianie i ich państwo	<ul style="list-style-type: none"> – zna legendę o założeniu Rzymu, – wie, jakie były początki Rzymu potwierdzone przez naukę, 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje na mapie Italię i miasto Rzym, – zna datę 753 r. p.n.e., – przedstawia początki dziejów Rzymu (okres monarchii), – przedstawia zmianę ustroju w antycznym Rzymie (wprowadzenie republiki), 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia okoliczności zmiany ustroju w Rzymie (z monarchii na republikę), – wyjaśnia główne założenia ustroju republiki rzymskiej, – potrafi wskazać pozytywne strony ustroju republikańskiego w Rzymie, – wymienia i opisuje grupy społeczne w Rzymie, – poprawnie posługuje się terminem <i>republika</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia najważniejsze instytucje i urzędników w republice rzymskiej, – porównuje ustrój monarchii i republiki na przykładzie starożytnego Rzymu, – omawia rolę kobiety w Rzymie, 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia nazwy urzędów rzymskich oraz określa kompetencje zgromadzenia ludowego i senatu, – potrafi porównać aktywność polityczną obywateli Aten oraz Rzymu,
17. Wielkie podboje Rzymian	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykład wojny prowadzonej przez Rzym, – wyjaśnia, kim był legionista, 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje na mapie Rzym, Italię, Kartaginę, – zna kierunki ekspansji państwa rzymskiego; wskazuje je na mapie, – wymienia przyczyny podboju Italii oraz prowadzenia przez państwo rzymskie podbojów w kolejnych latach, – wyjaśnia, kim byli: Juliusz Cezar, Oktawian August, – wskazuje, kiedy i w jakich okolicznościach wprowadzono w Rzymie cesarstwo, 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje na mapie zasięg terenów podbitych, i włączonych do Imperium Romanum, – opisuje przyczyny konfliktu wewnętrznego w Rzymie u schyłku republiki, – potrafi opisać wygląd legionisty rzymskiego, – zna datę 31 r. p.n.e., – poprawnie stosuje terminy <i>wojny punickie</i>, <i>dyktator</i>, <i>cesarstwo</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia na mapie etapy rzymskich podbojów, – lokalizuje na mapie bitwy wojny punickiej (Kanny, Zama) oraz bitwę pod Akcjum, – przedstawia zmianę republiki rzymskiej w cesarstwo, – ocenia rolę Juliusza Cezara w ewolucji ustroju Rzymu, – omawia podział i zarząd terenów włączonych do Imperium Romanum, – wyjaśnia, czym był proces romanizacji, 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na powiązania sytuacji społecznej i rozwoju terytorialnego Rzymu z kryzysem republiki, – charakteryzuje rozkwit cesarstwa w pierwszych wiekach jego istnienia, – wskazuje na kontakty ówczesnych mieszkańców ziem polskich z cywilizacją rzymską,
18. Kultura starożytnych Rzymian	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia dziedziny kultury, w których starożytni Rzymianie mieli swoje osiągnięcia, 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na greckie korzenie kultury rzymskiej, – rozpoznaje przykładowe rzymskie budowle i podaje, do czego służyły termy, akwedukt, amfiteatr, 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia rzymskich twórców literatury, – potrafi wymienić najważniejsze budowle Rzymian w stolicy oraz na prowincji, – zna przykłady zasad prawa rzymskiego, 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje działalność prawodawczą Rzymian, – rozumie znaczenie kodyfikacji prawa rzymskiego dla współczesnego społeczeństwa, – wymienia dzieła rzymskiej literatury, 	<ul style="list-style-type: none"> – umie ocenić wkład Rzymian w rozwój kultury europejskiej, – zna przykłady zasad prawa rzymskiego,
19. Początki chrześcijaństwa	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, kim był Jezus Chrystus, – zna podstawowe fakty z życia Jezusa Chrystusa, 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia termin <i>monoteizm</i>, – zna podstawowe założenia religii chrześcijańskiej, – przedstawia najważniejsze fakty związane z narodzinami chrześcijaństwa, 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje na mapie Palestynę, Jerozolimę, – przedstawia najważniejsze fakty związane z rozwojem chrześcijaństwa, w tym kierunki jego rozwoju, 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje na mapie najstarsze ośrodki i kierunki rozprzestrzeniania się chrześcijaństwa, – przedstawia początki Kościoła chrześcijańskiego, jego organizację i strukturę, 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, które fakty z życia Jezusa można uznać za historyczne, – omawia zmianę nastawienia do chrześcijaństwa od dyskryminacji do religii panującej w Rzymie,

		– omawia sytuację chrześcijan w imperium rzymskim,	– wie, kim byli: Konstantyn Wielki, Teodozjusz Wielki, – wskazuje na wydarzenia, które doprowadziły do uznania chrześcijaństwa za religię panującą w świecie rzymskim,		
20. Upadek cesarstwa rzymskiego	– podaje przyczynę upadku cesarstwa rzymskiego,	– zna przyczyny kryzysu cesarstwa rzymskiego, – poprawnie stosuje termin <i>barbarzyńca</i> ,	– omawia najazdy ludów spoza imperium na cesarstwo rzymskie, podaje ich przyczyny i skutki, – przedstawia okoliczności podziału imperium w 395 r.,	– potrafi wskazać na przyczyny i skutki upadku cesarstwa zachodniorzymskiego, – dostrzega znaczenie rządów cesarza Konstantyna Wielkiego oraz Teodozjusza Wielkiego w historii imperium rzymskiego, – przedstawia bezpośrednie okoliczności upadku cesarstwa zachodniorzymskiego wraz z datą 476 r., – wyjaśnia, co umownie w historii oznacza upadek cesarstwa zachodniorzymskiego,	– wskazuje na przyczynowo-skutkową zależność między przejawami kryzysu w imperium a jego upadkiem, – dokonuje oceny zmian zachodzących w cesarstwie rzymskim,

4. Średniowieczna Europa

23. Bizancjum	– wyjaśnia, czym było Bizancjum, – wymienia najważniejsze osiągnięcia cywilizacyjne cesarstwa bizantyńskiego,	– postrzega Bizancjum jako kontynuację tradycji cesarstwa rzymskiego, – przedstawia procesy prowadzące do rozwoju Bizancjum,	– wskazuje na mapie Konstantynopol i Bizancjum, – potrafi wskazać na zabytki architektury bizantyńskiej, – wyjaśnia, czym był podział Kościoła w 1054 r., – poprawnie posługuje się terminem <i>ikona</i> ,	– poprawnie umiejscawia w czasie początki i rozkwit Bizancjum, – przedstawia dokonania cesarza Justyniana Wielkiego, – wymienia i rozpoznaje zabytki sztuki bizantyńskiej, – wyjaśnia przyczyny i skutki schizmy wschodniej dla Kościoła,	– ocenia zjawiska prowadzące do podziału Kościoła,
24. Arabowie i świat islamu	– wyjaśnia, czym jest islam, – wymienia przykłady osiągnięć i wynalazków Arabów,	– zna podstawowe informacje o Mahomecie, – dostrzega rolę Mahometa w powstaniu islamu, – wyjaśnia, kiedy i gdzie narodziło się imperium arabskie,	– wskazuje na mapie Półwysep Arabski oraz miasta Mekkę i Medynę, – wymienia pięć filarów religii islamskiej, – wymienia osiągnięcia kultury i nauki arabskiej, – poprawnie stosuje terminy: <i>prorok</i> , <i>Koran</i> , <i>kalif</i> ,	– omawia genezę budowy imperium arabskiego, – omawia główne zasady islamu, – zna datę: 622 r.,	– dokonuje analizy głównych zasad głoszonych przez islam z tymi obowiązującymi w religii chrześcijańskiej, – potrafi wskazać elementy oddziaływania kultury arabskiej na cywilizację bizantyńską i łaciński zachód Europy,

Temat w podręczniku	Wymagania na ocenę				
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
Uczeń:					
25. Państwo Franków	<ul style="list-style-type: none"> – wie, kim byli Frankowie, – wskazuje Karola Wielkiego jako władcę Franków, 	<ul style="list-style-type: none"> – zna podstawowe daty dotyczące państwa Franków, – wie, kim byli: Chlodwig i Karol Wielki, wymienia ich główne dokonania, 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje na mapie państwo Franków, – wymienia najważniejsze reformy wprowadzone przez Karola Wielkiego, 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia najważniejsze wydarzenia z czasów panowania Karola Wielkiego, – omawia traktat z Verdun i wskazuje na jego postanowienia jako załączek ukształtowania się z czasem trzech królestw: Francji, Włoch i Niemiec, 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na rolę państwa Franków w zachowaniu cywilizacji rzymskiej, – wykazuje rolę reform Karola Wielkiego dla rozwoju cywilizacyjnego Europy, – rozumie wagę odnowienia cesarstwa rzymskiego,
26. Rywalizacja papieża z cesarstwem	<ul style="list-style-type: none"> – zna postać Grzegorza VII, – wyjaśnia ogólnie, czego dotyczył spór między papieżem a cesarzem, 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na źródła kryzysu w Kościele, – rozumie potrzebę reformy Kościoła, jako jej próbę podaje przykład ruchu kluniackiego, – zna podstawowe daty dotyczące sporu między papieżem Grzegorzem VII a cesarzem Henrykiem IV, 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia przyczyny konfliktu pomiędzy papieżem a cesarzem, – omawia przebieg konfliktu, – wskazuje na konkordat zawarty w Wormacji jako na próbę zażegnania sporu o inwestyturę, – poprawnie stosuje termin <i>konkordat</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> – definiuje papieństwo i cesarstwo jako dwa ośrodki najwyższej władzy w ówczesnej Europie, – wyjaśnia znaczenie <i>Dictatus papae</i> w kontekście sporu, – podczas omawiania tematu powołuje się na argumenty obu stron biorących udział w sporze, 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie powiedzenia: pójść do Canossy,
27. Wyprawy krzyżowe*	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym były krucjaty, – wskazuje, co było symbolem ruchu krucjatowego, 	<ul style="list-style-type: none"> – zna podstawowe daty dotyczące wypraw krzyżowych, – opisuje, jak doszło do pierwszej wyprawy krzyżowej, kto wziął w niej udział i dlaczego, – przedstawia skutki pierwszej krucjaty, 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie terytorium Ziemi Świętej, Jerozolimę, – opisuje sytuację, w jakiej znalazła się Ziemia Święta po podboju przez Turków seldżuckich, – określa przyczyny krucjat, – potrafi przedstawić przebieg wypraw krzyżowych, – poprawnie stosuje termin <i>Turcy seldżuccy</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje polityczne, gospodarcze, społeczne i religijne uwarunkowania wypraw krzyżowych oraz rolę synodu w Clermont w ich zainicjowaniu, – przedstawia zakony rycerskie powstałe w czasie krucjat, – określa następstwa wypraw krzyżowych w podziale na pozytywne i negatywne, 	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi wskazać na ślady krzyżowców na ziemiach polskich, – dokonuje własnej oceny ruchu krucjatowego,
5. Społeczeństwo i kultura średniowiecznej Europy					
30. Feudalizm	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi wyjaśnić termin <i>feudalizm</i>, – wyjaśnia istotę systemu lennego, 	<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie umiejscawia w czasie narodziny feudalizmu, – potrafi wyjaśnić termin <i>stan</i> w odniesieniu do społeczeństwa średniowiecznego, – wskazuje zależności między stanami, 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na hierarchiczność społeczeństwa feudalnego, opisując jego poszczególne poziomy i różne stopnie uprzywilejowania, – prawidłowo używa terminów: <i>lenno, senior, wasal, feudalizm, hold lenny, przywilej, możnowładztwo, szlachta</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> – dokonuje charakterystyki feudalizmu na płaszczyźnie politycznej i gospodarczej, – wyjaśnia zasadę: wasal mojego wasala nie jest moim wasalem, 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia ewolucję od monarchii patrymonialnej do monarchii stanowej, – wyjaśnia, na czym polegała ograniczona rola króla w monarchii stanowej,

31. Wśród rycerzy	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, kim byli rycerze, – potrafi opisać siedzibę rycerza, – wyjaśnia, jaką funkcję pełniły zamki w średniowieczu, 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia elementy obronne zamku, – omawia drogę awansu od paza do rycerza, – potrafi opisać życie codzienne rycerza, – poprawnie stosuje terminy: <i>fosa, baszta</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym był kodeks rycerski, – wymienia cechy, jakie powinien mieć rycerz, zgodnie z kodeksem rycerskim, – rozpoznaje zabytki kultury rycerskiej, 	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi podać przykład średniowiecznego zamku, – przedstawia rolę rycerzy w średniowieczu, – wymienia elementy kultury rycerskiej, – wyjaśnia, czym były herby rycerskie, – podaje wzorcowy przykład średniowiecznego rycerza, 	<ul style="list-style-type: none"> – dostrzega powiązania między wzorcem rycerza a kulturą chrześcijańską, – przedstawia uniwersalność etosu rycerskiego obecnie,
32. Na wsi	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi przedstawić najprostsze prace wykonywane przez chłopów w średniowieczu, – opisuje wygląd średniowiecznej zagrody chłopskiej, 	<ul style="list-style-type: none"> – zna podstawowe narzędzia rolnicze używane w średniowieczu, – potrafi wymienić rośliny i zwierzęta hodowane w średniowieczu, 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia średniowieczne sposoby uprawy ziemi, – opisuje proces zakładania wsi, – wyjaśnia, czym była renta feudalna i co się na nią składało, – poprawnie stosuje terminy: <i>pańszczyzna, dziesięcina, lokacja</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> – zna średniowieczne podstawy prawne funkcjonowania wsi, – wyjaśnia, dlaczego uprawa ziemi w systemie trójpolówki była korzystniejsza niż przy dwupolówce, – porównuje życie i zajęcia średniowiecznych chłopów i rycerzy, 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia pozycję chłopów w społeczeństwie feudalnej Europy, – potrafi powiązać sytuację panującą na wsi średniowiecznej z zasadami systemu feudalnego,
33–34. W mieście	<ul style="list-style-type: none"> – potrafi wskazać dowolny przykład miasta średniowiecznego, – omawia wygląd miasta w średniowieczu, 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia warunki konieczne do powstania miasta w średniowieczu, – przedstawia zajęcia i życie codzienne w mieście, 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje proces lokacji miasta, – przedstawia podziały społeczne mieszkańców miasta, – przedstawia organizacje cechowe mieszkańców średniowiecznego miasta, – prawidłowo posługuje się terminami: <i>barbakan, baszta, rynek, ratusz, sukiennice, cech, gildia</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia funkcjonowanie samorządu miasta średniowiecznego, – przedstawia rolę handlu w średniowiecznym mieście, – wyjaśnia, czym były targi i jarmarki, – omawia drogę awansu od ucznia do mistrza, – potrafi wskazać elementy miasta średniowiecznego we współczesnych miastach polskich, 	<ul style="list-style-type: none"> – rozumie znaczenie nadawania praw miejskich (przywilejów), – wskazuje na podobieństwa i różnice w funkcjonowaniu miast i samorządów miejskich dawniej oraz dziś,
35. Kościół w średniowieczu	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje praktyki religijne stosowane przez ludzi w średniowieczu, 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na rolę Kościoła w średniowieczu, – wyjaśnia, kiedy powstały pierwsze zakony, kim byli zakonnicy, – opisuje życie średniowiecznego zakonnika, 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia różne formy działalności zakonów, – wskazuje na rolę kościoła w rozwoju szkolnictwa oraz nauki, – poprawnie stosuje następujące terminy: <i>asceza, asceta, post, pielgrzymka, skryba, skryptorium, uniwersytet</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje imiona założycieli najstarszych zakonów, – potrafi wskazać różnice między zakonami: mniszym, żebraczym a rycerskim, – prawidłowo posługuje się terminem <i>średniowieczny uniwersalizm</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> – dostrzega rolę zakonów w kształtowaniu się chrześcijańskiej Europy, jej tożsamości i kultury, – dostrzega wpływ Kościoła na różne aspekty życia w średniowieczu (kultura, szkolnictwo, życie codzienne), – wskazuje na podobieństwa i różnice w funkcjonowaniu uniwersytetu w średniowieczu i dziś,

Temat w podręczniku	Wymagania na ocenę				
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
Uczeń:					
36. Architektura i sztuka	<ul style="list-style-type: none"> –określa tematykę średniowiecznych dzieł architektury i sztuki, –wskazuje przykład architektury średniowiecznej, 	<ul style="list-style-type: none"> –potrafi wymienić nazwy stylów, które pojawiły się w średniowiecznej architekturze, –opisuje wygląd ksiąg w średniowieczu, 	<ul style="list-style-type: none"> –omawia, na podanym przykładzie, cechy charakterystyczne dla stylu romańskiego i gotyckiego, –wskazuje na rolę ksiąg i piśmiennictwa dla cywilizacji średniowiecznej, 	<ul style="list-style-type: none"> –wymienia budowle w stylu romańskim i gotyckim, –podaje przykłady rzeźby, malarstwa średniowiecznego, –dostrzega rolę sztuki w służbie Kościoła, –prawidłowo posługuje się następującymi terminami: <i>snycerz, kodeks, miniatura (iluminacja), inicjał,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> –wyjaśnia, na czym polegało nowatorstwo technologiczne w zastosowaniu łuków ostrych i sklepień krzyżowo-żebrowych, –przedstawia najważniejsze zabytki sztuki średniowiecza w Europie,
6. Polska pierwszych Piastów					
39. Początki państwa polskiego	<ul style="list-style-type: none"> –wyjaśnia, kim był Mieszko I, –zna datę 966 r., 	<ul style="list-style-type: none"> –lokalizuje na mapie Polskę za panowania Mieszka I, –zna genezę powstania państwa polskiego, –podaje powody przyjęcia chrztu przez Mieszka I, 	<ul style="list-style-type: none"> –wyjaśnia, kim byli Słowianie oraz kiedy zasiedlili ziemie polskie, –omawia podział Słowian na trzy grupy, –określa skutki przyjęcia chrztu przez Mieszka I, –wymienia największe osiągnięcia Mieszka I, 	<ul style="list-style-type: none"> –lokalizuje na mapie obszar zasiedlony przez plemiona Polan i Wiślan, –omawia organizację wewnętrzną plemion słowiańskich, –przedstawia religię Słowian, –przedstawia panowanie i najbliższą rodzinę Mieszka I, –omawia relacje polsko-niemieckie w kontekście chrystianizacji Polski, –wyjaśnia pochodzenie nazwy <i>Polska</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> –wskazuje na argumenty decydujące o przyjęciu chrztu za pośrednictwem Czechów, –przedstawia następstwa chrztu Polski, dzieląc je na polityczne, społeczne i kulturowe, –potrafi wskazać na najstarsze zabytki sakralne w Polsce,
40. Bolesław Chrobry i jego państwo	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, kim był Bolesław Chrobry i św. Wojciech, 	<ul style="list-style-type: none"> –wymienia podstawowe fakty dotyczące panowania Bolesława Chrobrego, –zna daty 1000 r.; 1025 r., 	<ul style="list-style-type: none"> –omawia przebieg misji biskupa Wojciecha i skutki jego śmierci dla Polski, –przedstawia okoliczności i znaczenie zjazdu gnieźnieńskiego, –omawia podboje Bolesława Chrobrego, –zna podstawowe zabytki związane z panowaniem Bolesława Chrobrego, 	<ul style="list-style-type: none"> –wskazuje na mapie nabytki terytorialne Bolesława Chrobrego, –potrafi wskazać na skutki zjazdu gnieźnieńskiego, –dostrzega znaczenie koronacji Bolesława Chrobrego, –poprawnie stosuje terminy: <i>relikwia, trybut,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> –dokonuje oceny panowania Bolesława Chrobrego, –potrafi wymienić najstarszą polską kronikę i podać jej autora, –przedstawia miejsce państwa piastowskiego w ówczesnej Europie,
41. Kryzys i odbudowa monarchii Piastów	<ul style="list-style-type: none"> –wyjaśnia, kim byli: Mieszko II, Kazimierz Odnowiciel oraz Bolesław II Śmiały, –na podstawie drzewa genealogicznego wskazuje proste powiązania rodzinne (np. ojciec – syn), 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia ogólnie, w czym przejawiał się kryzys państwa piastowskiego za panowania Mieszka II i jego odrodzenie za Odnowiciela, 	<ul style="list-style-type: none"> –określa przyczyny kryzysu państwa za rządów Mieszka II, –przedstawia proces odrodzenia państwa pod rządami Kazimierza Odnowiciela i jego odbudowę za panowania Bolesława Śmiałego, 	<ul style="list-style-type: none"> –opisuje wydarzenia związane z kryzysem pierwszej monarchii piastowskiej (powstanie ludowe, bunt możnych, najazd Brzetysława), –charakteryzuje panowanie Bolesława Śmiałego, 	<ul style="list-style-type: none"> –analizuje przyczyny kryzysu pierwszej monarchii piastowskiej, –ocenia znaczenie koronacji Bolesława Śmiałego, –dokonuje próby oceny obu stron konfliktu (króla Bolesława i biskupa

		– omawia podstawowe fakty dotyczące panowania Bolesława II Śmiałego,	– poprawnie umiejscawia w czasie panowanie władców wymienionych na lekcji,	– wskazuje przyczyny i skutki konfliktu króla Bolesława z biskupem Stanisławem, – zna postać Władysława Hermana,	Stanisława), m.in. na podstawie relacji kronikarskich,
42. Panowanie Bolesława Krzywoustego*	– wyjaśnia, kim był Bolesław Krzywousty, – wskazuje statut i śmierć Krzywoustego jako źródło rozbicia dzielnicowego w Polsce,	– potrafi wymienić najważniejsze fakty z okresu rządów Bolesława Krzywoustego,	– przedstawia braterski konflikt Zbigniewa i Bolesława, – analizuje najazd niemiecki z 1109 r., – wyjaśnia, na czym polegał statut Bolesława Krzywoustego, – poprawnie stosuje terminy: <i>senior</i> , <i>zasada senioratu</i> , <i>dzielnica senioralna</i> , – zna datę: 1138 r.,	– wskazuje na mapie zmiany terytorialne wynikające z polityki Bolesława Krzywoustego, – omawia przebieg i skutki podboju Pomorza, – potrafi krótko scharakteryzować uzbrojenie ówczesnych rycerzy i sposoby zdobywania oraz obrony zamków, – prezentuje skutki wprowadzenia statutu Bolesława Krzywoustego,	– przedstawia genezę rozbicia dzielnicowego w Polsce,
43. W kraju pierwszych Piastów	– wskazuje, kto pełnił najwyższą władzę w państwie pierwszych Piastów, – wymienia przedstawicieli poszczególnych grup społeczeństwa,	– omawia zakres władzy posiadanej przez rządzącego państwem, – opisuje życie codzienne i status poszczególnych grup społecznych, – przedstawia główne zadania drużyny książęcej, – wskazuje na gród jako ośrodek ówczesnej władzy,	– opisuje wygląd grodu wczesnopiastowskiego, – wyjaśnia źródła wprowadzania na ziemiach polskich zależności lennych, – opisuje początki kształtowania się stanu rycerskiego,	– wymienia najważniejszych urzędników w państwie pierwszych Piastów i określa zakres ich kompetencji, – dostrzega rolę rycerstwa oraz duchowieństwa w monarchii wczesnopiastowskiej,	– wskazuje na zasadnicze przemiany w zarządzaniu państwem od monarchii patrymonialnej do monarchii feudalnej, – dostrzega rolę kroniki jako źródła wiedzy o czasach minionych,

7. Od rozbicia dzielnicowego do panowania Kazimierza Wielkiego

46. Podzielona Polska	– zna przyczynę rozbicia dzielnicowego państwa piastowskiego, – potrafi wymienić nazwę stolicy państwa krzyżackiego,	– wyjaśnia zasadę senioratu i wskazuje moment, w którym została ona obalona, – wymienia zagrożenia zewnętrzne podczas rozbicia dzielnicowego, – wyjaśnia, kim byli Krzyżacy, – zna powody sprowadzenia Krzyżaków na ziemie piastowskie,	– omawia wewnętrzne skutki rozbicia dzielnicowego na ziemiach piastowskich,	– wymienia władców dzielnicowych poznanych na lekcji i poprawnie umiejscawia w czasie ich panowanie, – wskazuje chęć opanowania dzielnicy senioralnej jako na źródło konfliktów między władcami dzielnicowymi podczas rozbicia, – opisuje ekspansję sąsiadów na ziemie polskie, – analizuje następstwa sprowadzenia Krzyżaków do Polski, – przywołuje, jako przykład zagrożenia zewnętrznego, najazd tatarski z 1241 r.,	– przedstawia skutki rozbicia dzielnicowego na ziemiach polskich, – opisuje wygląd zamku w Malborku, – wymienia zabytki związane z państwem krzyżackim, – omawia przebieg i następstwa najazdu tatarskiego,
-----------------------	---	--	---	--	--

Temat w podręczniku	Wymagania na ocenę				
	dopuszczającą	dostateczną	dobrą	bardzo dobrą	celującą
Uczeń:					
47. Przemiany gospodarcze i społeczne na ziemiach polskich	– potrafi omówić podstawowe zajęcia ludności wiejskiej oraz miejskiej,	– opisuje rozwój wsi oraz miast na ziemiach polskich, – omawia nowe narzędzia i urządzenia wykorzystywane przez ludzi żyjących na wsi,	– opisuje proces lokacji miast i wsi na prawie niemieckim, – poprawnie stosuje terminy: <i>trójpolówka, pług, nadanie</i> ,	– dostrzega pozytywną rolę wzrostu osadnictwa i pojawianie się miast, – omawia procesy prowadzące do ukształtowania się stanu kmieckiego oraz stanu mieszczańskiego, – potrafi wskazać różne typy zabudowy wsi średniowiecznej (okolnica, ulicówka, łańcuchówka),	– wskazuje na rolę kolonizacji na prawie niemieckim i politykę lokacyjną właścicieli ziemi (książąt, możnowładztwa, Kościoła) jako czynniki sprzyjające rozwojowi gospodarczemu, – wymienia najważniejsze lokacje miast na prawie niemieckim,
48. Ku zjednoczeniu państwa	– wie, kim był Władysław Łokietek, – potrafi wskazać moment w dziejach, który jest uznawany za koniec rozbicia dzielnicowego w Polsce,	– wymienia czynniki jednoczące ziemie polskie podczas rozbicia dzielnicowego, – wyjaśnia, kim był Przemysław II i czego dokonał,	– omawia najważniejsze próby zjednoczenia ziem polskich w XIII w., – podaje przyczyny zjednoczenia państwa polskiego, – określa przyczyny konfliktu polsko-krzyżackiego w pierwszej połowie XIV w.,	– przedstawia na mapie Polskę za panowania Władysława Łokietka, – omawia przebieg konfliktu z Krzyżakami, – charakteryzuje panowanie Władysława Łokietka i przedstawia jego zasługi dla zjednoczeniu Polski, – określa następstwa rządów Władysława Łokietka,	– analizuje próby zjednoczenia państwa w czasie rozbicia dzielnicowego, – określa przyczyny sukcesu Władysława Łokietka w dziele zjednoczenia państwa,
49. Polska Kazimierza Wielkiego	– wyjaśnia, kim był Kazimierz Wielki, – podaje jeden przykład działalności króla w polityce wewnętrznej,	– potrafi wymienić podstawowe fakty dotyczące panowania Kazimierza Wielkiego,	– charakteryzuje politykę wewnętrzną Kazimierza Wielkiego i jej skutki, – omawia przyczyny wstąpienia na tron w Polsce, po śmierci Kazimierza, przedstawiciela dynastii rządzącej na Węgrzech, – wyjaśnia, czym są insygnia królewskie,	– przedstawia na mapie nabytki uzyskane przez Polskę za panowania Kazimierza Wielkiego, – przedstawia pierwsze lata rządów Kazimierza Wielkiego i określa problemy, z którymi musiał się zmierzyć, – analizuje skutki polityki zagranicznej Kazimierza Wielkiego,	– wskazuje cechy dobrego władcy na przykładzie dokonań Kazimierza Wielkiego, – dokonuje oceny działań Kazimierza Wielkiego na różnych płaszczyznach,
8. Jagiellonowie na tronie Polski					
52. Unia polsko-litewska	– wie kim byli: Jadwiga Andegaweńska oraz Władysław Jagiełło,	– omawia ogólnie panowanie Ludwika Andegaweńskiego i jego następstwa,	– potrafi wyjaśnić powiązanie dynastyczne między Piastami a Andegawenami, – omawia przyczyny zawarcia unii polsko-litewskiej w Krewie w 1385 r.,	– lokalizuje na mapie Polskę i Litwę po unii w Krewie, – ocenia następstwa zawarcia unii polsko-litewskiej, – zna okoliczności i analizuje przyczyny nadania przywileju koszyckiego,	– potrafi wyjaśnić rolę Polski w procesie chrystianizacji Litwy, – wskazuje na kontekst unii polsko-litewskiej w środkowoeuropejskiej geopolityce,

			– przedstawia działania Jadwigi i Władysława Jagiełły w dziedzinie kultury,	– wskazuje pozytywne następstwa odnowienia Akademii Krakowskiej,	– dostrzega znaczenie unii dla późniejszego zwycięstwa nad Krzyżakami,
53. Wielka wojna	– wyjaśnia, kto był przeciwnikiem Polski w wielkiej wojnie, – zna datę: 1410 r.,	– zna przyczyny i skutki wielkiej wojny z zakonem krzyżackim,	– analizuje relacje Polski i Litwy z Krzyżakami w okresie poprzedzającym wielką wojnę, – przedstawia ogólnie przebieg wielkiej wojny 1409–1411,	– potrafi przedstawić przebieg bitwy pod Grunwaldem oraz jej następstwa, – rozumie znaczenie zwycięstwa grunwaldzkiego dla państwa polskiego, – zna postanowienia I pokoju toruńskiego,	– określa znaczenie konfliktu dla dalszych losów Polski oraz państwa krzyżackiego, – wskazuje na sposoby upamiętnienia bitwy grunwaldzkiej w historii, sztuce i literaturze, a także we współczesnych obchodach rocznicowych, – dokonuje oceny panowania Władysława Jagiełły,
54. Unia Polski z Węgarami i wojna trzynastoletnia	– wie, kim był Kazimierz Jagiellończyk,	– wie, z kim Polska walczyła podczas wojny trzynastoletniej, zna przyczyny jej wybuchu i rezultat,	– przedstawia okoliczności wybuchu wojny trzynastoletniej, – wymienia postanowienia II pokoju toruńskiego,	– przedstawia na mapie Polskę za panowania Kazimierza Jagiellończyka, – omawia panowanie Kazimierza Jagiellończyka, – przedstawia przebieg wojny trzynastoletniej, – dostrzega znaczenie II pokoju toruńskiego dla Królestwa Polskiego,	– wskazuje na działanie stanów pruskich i Związku Pruskiego w rozpoczęciu wojny trzynastoletniej, – przedstawia politykę dynastyczną Jagiellonów, – omawia relacje Polski z Węgarami i imperium osmańskim za panowania Władysława Warneńczyka,
55. Ku demokracji szlacheckiej	– rozumie i posługuje się terminem <i>przywilej</i> , – potrafi podać przykład przywileju, – wskazuje na uprzywilejowaną pozycję szlachty w społeczeństwie polskim.	– poprawnie stosuje termin <i>przywilej szlachecki</i> , – potrafi podać przykład przywileju szlacheckiego, – wyjaśnia, czym był sejm walny.	– zna przyczynę uprzywilejowania szlachty, – przedstawia genezę i znaczenie sejmu walnego, – potrafi omówić rozwój przywilejów szlacheckich za panowania Jagiellonów, – przedstawia proces kształtowania się w Polsce monarchii stanowej.	– wymienia najważniejsze przywileje szlacheckie, ich postanowienia i daty wydania, – określa kompetencje sejmiku i sejmu, wskazując na różnice między nimi, – zna datę powstania i omawia założenia konstytucji <i>nihil novi</i> , – wyjaśnia, czym były trzy stany sejmujące.	– potrafi wymienić inne przywileje poza szlacheckimi, – potrafi wskazać związki sejmu walnego z obecnym parlamentem.

* Gwiazdką oznaczono lekcje, których realizacja jest nieobligatoryjna.

Dla ucznia posiadającego opinię Poradni Pedagogiczno-Psychologicznej dostosowanie wymagań edukacyjnych nie obejmuje ograniczenia treści, ale sposobów ich nauczania/przekazywania oraz weryfikowania ich opanowania. Nauczyciel uwzględni formy i metody pracy z uczniem, które umożliwiają mu opanowanie szczegółowych treści danego przedmiotu na poszczególne oceny - zgodnie z zaleceniami PPP.

Dla ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego nauczyciele indywidualizują i dostosowują wymagania edukacyjnych do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych - na podstawie orzeczenia oraz ustaleń zawartych w indywidualnym programie edukacyjno-terapeutycznym.